

PÉNZÜGYI SZERVEZETEK FELÜGYELETÉÉRT ÉS FOGYASZTÓVÉDELEMÉRT FELELŐS ALELNÖK

Vezetői körlevél az IFRS 9 standard alkalmazásában a makrogazdasági információk felhasználásáról és a hitelkockázat jelentős növekedését jelző tényezőkről¹

A körlevél címzettjei a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény előírásai alapján a pénzügyi beszámolóját a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS-ek) szerint összeállító magyarországi székhellyel rendelkező, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény 7.§-a szerinti pénzügyi intézmények és a harmadik országbeli intézmények magyarországi fióktelepei (a továbbiakban: intézmény).

A nemzetközi számviteli standardok által meghatározott keretelvek figyelembevétele mellett az MNB indokoltan tartja, hogy a prudenciális kockázatok szektorszintű egységes értelmezése és a számviteli nyilvántartásokban történő azonos elvek figyelembevételével történő megjelenítése érdekében kommunikálja az intézmények felé az értékvesztés számítás során felhasznált makrogazdasági foratókönyvek, az NPL és a Stage 3 kategóriák közötti összefüggések, valamint a pénzügyi kimutatások transzparenciája tekintetében kialakított javaslatait.

Az MNB fontosnak tartja továbbá, hogy a kockázatok azonosítása a koronavírus világjárvány miatt megváltozott körülmények ellenére is időben, konzisztens és összehasonlítható módon megtörténjen, melynek érdekében közvetítse a piaci szereplők felé a kitétségek prudenciális és számviteli szempontú kezelése tekintetében képviselt álláspontját.

Az MNB a fizetési moratóriumba 2021. november 1-jével belépett kitétségekkel kapcsolatos speciális elvárásait külön vezetői körlevélben fogalmazza meg.²

Azonosított legjobb gyakorlat a makrogazdasági információk figyelembevételében

Az MNB tapasztalata alapján, az intézmények döntő többsége az IFRS 9 standard B5.5.4. pontjának való megfelelés érdekében, a makrogazdasági foratókönyvek eredményeit a PD érték becslése során veszi figyelembe. Bár az alkalmazott gyakorlat önmagában módszertani tekintetben nem kifogásolható, az egyes intézmények által alkalmazott makrogazdasági foratókönyvekben jelentős eltérés tapasztalható. Ebből következően, az MNB jó gyakorlatnak tartja a rezidens lakossági ügyfelek, valamint a hazai bejegyzésű vállalkozások PD értékeinek előre tekintő módon történő becslése során a márciusi és szeptemberi MNB Inflációs Jelentés³ megjelenésével egyidejűleg rendelkezésre bocsátott, a jelen körlevél mellékletében⁴ részletezett alábbi adatok alkalmazását, az IFRS 9 standard B5.5.14. b) pontjának megfelelően:

¹ A 2018. június 25. napján kiadott körlevél 2021. november 25. napján végrehajtott módosításaival egységes szerkezetben.

² Vezetői körlevél a fizetési moratóriumba 2021. november 1-jével belépett ügyfelek kitétségeinek kezeléséről, valamint a minimum értékvesztés szintekről és a portfóliószintű management korrekciók elszámolásáról. A moratóriumban levő kitétségek kezelése tekintetében korábban megfogalmazott sajátos, ideiglenesen alkalmazandó elvárásokat a vezetői körlevél korábbi változatai tartalmazzák (2019. április 16., 2020. július 27. és 2021. január 21.), melyek az MNB honlapjáról érhetők el.

³ <http://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/inflacios-jelentes>

⁴ A jelen körlevél makrogazdasági adatait tartalmazó melléklete nem nyilvános, korlátozott terjesztésű, az MNB honlapján nem kerül publikálásra, azt az MNB meghatározott időközönként, az Inflációs jelentés publikálásával egyidejűleg küldi meg közvetlenül az érintett intézményeknek.

- a makrogazdasági előrejelzéseket, és az azokat alátámasztó konzisztens és részletes paraméter adatokat 3 scenárióban,
- valamint az egyes scenáriókhoz rendelni javasolt súlyokat (toleranciasávok meghatározásával).

Amennyiben az intézmény komplex makro modellezési folyamatokat és ahhoz illeszkedő mértékű erőforrásokat, valamint egyéb adatforrásból származó, a magyarországi gazdasági folyamatok előrejelzésére szolgáló makrogazdasági adatokat és forгатókönyveket alkalmaz az MNB elvárása az, hogy az intézmény indokolja meg az MNB Inflációs Jelentés kiadványában, illetve a jelen körlevél mellékletében szereplő előrejelzésektől való eltérés okait.

A jelen körlevélben megfogalmazott jó gyakorlatról történő eltérés esetén az MNB a következő dokumentáció elkészítését, és szükség esetén évente történő frissítését tartja szükségesnek:

- leírás, rövid közgazdasági indoklás az intézmény által készített vagy felhasznált makrogazdasági előrejelzés mögöttes feltételezéseiről,
- az intézmény által alkalmazott és az MNB Inflációs Jelentés kiadványában, illetve a jelen körlevél mellékletében szereplő előrejelzések összevetése makrogazdasági idősoroként,
- az intézmény által alkalmazott és az MNB Inflációs Jelentés kiadványában, illetve a jelen körlevél mellékletében szereplő kedvező és kedvezőtlen forгатókönyvek, az előrejelzések „legyezőábráinak” összevetése, az esetleges eltérések rövid közgazdasági indoklása.

Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha az intézmény az éves pénzügyi kimutatások elfogadását megelőzően írásban az MNB felé bejelenti az MNB Inflációs jelentésétől, illetve a jelen körlevél mellékletétől való eltérés tényét, csatolva annak részletes indoklását és számszaki hatását. Jó gyakorlatnak tartja továbbá, ha az eltérő makrogazdasági adatok tényét, és portfólió minőségre gyakorolt hatását a könyvvizsgáló a 6100. témaszámú Könyvvizsgálói Különjelentés összeállítása című magyar nemzeti standard⁵ (továbbiakban: Standard) alkalmazása során figyelembe veszi és vizsgálatának eredményét beépíti a Könyvvizsgálói Különjelentésbe, mint az adott évet érintő jelentős jogszabályváltozás és annak pénzügyi kimutatásokra gyakorolt hatása bemutatására vonatkozó előírásnak való megfelelés értékelését.

- **A hitelkockázat növekedése**

Azonosított legjobb gyakorlatok a hitelkockázat jelentős növekedésének mérésében

Annak érdekében, hogy az egyes intézmények tartalmilag közelítsék a hitelkockázat jelentős növekedésének mérését, az MNB az IFRS 9 értékvesztési előírásainak alkalmazásával összefüggő kérdésekről szóló 12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlásban [a továbbiakban: 12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlás] foglalt általános elvárásoknak való megfelelésen túlmenően a hitelkockázat jelentős növekedésének kezelését illetően a lakossági és vállalati portfólió szegmensek tekintetében a felmérések keretében azonosított, az alábbiakban részletezett, az IFRS 9 standard 5.5.9. pontjában a Stage 2 indikátorokra vonatkozó elvárások legjobb gyakorlatként azonosított megvalósítását javasolja érvényesíteni. Az MNB a jelen körlevél szerint bemutatott Stage 2 indikátorok alkalmazását jó gyakorlatnak tartja.

- Jó gyakorlatként azonosított Stage 2 indikátorok:
 - 30+ késedelmes napszám [kivéve, ha a 12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlás 35. pontja szerint kellő körültekintéssel lefolytatott vizsgálatok alapján ez nem tekinthető indokoltnak],
 - átstrukturálás definíciónak megfelelő státusz, a 12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlásban foglaltak szerint,
 - legalább a 2015. január 1. után folyósított lakossági ügyletek, de az intézmény saját visszamérése alapján indokolt esetben a teljes lakossági jelzálogportfólió esetében, a hitelfedezeti mutató (továbbiakban: HFM) - a jövedelemarányos törlesztőrészlet és a hitelfedezeti arányok szabályozásáról szóló 32/2014. (IX. 10.) MNB rendelet 3. § (1)

bekezdésben meghatározottak szerint, a rendeletben meghatározott lakossági termékkörre és HFM vonatkozóan – jelentős emelkedése, és/vagy a HFM folyósítás utáni nyomon követése, monitoringja során 95%-ot meghaladó értéke. A HFM értékének folyósítás utáni nyomon követése, monitoringja során a mutató meghatározására a vonatkozó jogszabályban, valamint a pénzügyi szervezetek ingatlanokkal összefüggő kockázatainak kezeléséről szóló – jelen körlevél kiadásakor – 15/2021. (X. 29.) MNB ajánlásban meghatározottak szerinti legutolsó piaci érték, valamint az aktuálisan érvényes tőketartozás hányadosa tekinthető megfelelő gyakorlatnak;

- az ügylet hitelkockázatának folyósításhoz képest mért jelentős emelkedésének korai azonosítását lehetővé tevő tranzakciós, viselkedési változók a minősítő rendszeren belül, vagy monitoring jelként, elsődlegesen a hitelezett ügyfél jövedelmi helyzetében, fizetőképességében bekövetkezett esetleges kedvezőtlen irányú változások korai azonosítása céljából. A pénzügyi szervezetnél megtakarítási és befektetési termékekkel is rendelkező ügyfél esetében teljes, megtakarítási, befektetési és hiteltermékek számlamozgás információi alapján képzett tranzakciós viselkedés alapján képzett kockázati mutatók, csak hitelügylettel rendelkező ügyfél esetében hiteltörlesztési viselkedési mutatók képzése javasolt, bármilyen, ezen információkat kiegészítő méréssel, elemzéssel;
- egyéb, a Stage 2 besorolást a kellő körültekintéssel lefolytatott vizsgálatok alapján indokoltan maguk után vonó, a Melléklet szerint részletezett monitoring indikátorok a nem lakossági ügyfélkör vonatkozásában.

A jelen vezetői körlevél szerinti Stage 2 indikátorok beépítése az intézmények értékvesztés elszámolási folyamatába nem minden esetben releváns – azaz, elképzelhető, hogy az adott indikátor jelzése az intézmény esetében a belső folyamatok vagy egyéb okok miatt nem jelenti a hitelkockázat folyósítás időpontjához viszonyított jelentős emelkedését –, illetve az IFRS 9 standard 5.5.11. pontja szerint aránytalanul magas költségekkel járhat. Erre való tekintettel, az MNB elfogadhatónak tartja a jelen vezetői körlevél szerint bemutatott, egy vagy több Stage 2 indikátor alkalmazásától való eltekintést, amennyiben az intézmény kapcsolódó dokumentációban⁶ bemutatja, hogy:

- a mérés szempontjából a vezetői körlevél szerinti Stage 2 indikátorokkal közel azonos tartalommal bíró indikátort vagy indikátorokat használ a hitelkockázat jelentős növekedésének indikátoraként, azaz hitelkockázat mérési folyamataiban lefedi a hitelkockázat jelentős növekedésének azon eseteit, amelyeket a jelen körlevélben foglalt Stage 2 indikátorok mérnek, vagy az adott indikátor jelzése az intézmény esetében a belső folyamatok vagy egyéb okok miatt nem jelenti a hitelkockázat folyósítás időpontjához viszonyított jelentős emelkedését, valamint
- költség-haszon elemzéssel bizonyítja, hogy a vezetői körlevél szerinti Stage 2 indikátorok használata az intézmény számára indokolatlan költséget jelent az előzőekből vagy egyéb okokból következően.

Az előző két pont vonatkozásában elvárt mind a kvalitatív, mind a kvantitatív tényezők megfelelő dokumentálása, valamint az MNB részére történő bemutatása, azaz mind folyamat, mind a mérés tekintetében teljes körű indoklás, elemzés biztosítása annak érdekében, hogy az MNB pontos képet nyerjen az intézmény Stage 2 besorolási folyamatáról, a kockázatomérés keretében az intézmény részéről nyomon követni kívánt kockázatok köréről. Az MNB a Stage 2 indikátorok tekintetében is jó gyakorlatnak tartja, ha az intézmény a vezetői körlevél szerinti, egy vagy több Stage 2 indikátor alkalmazásától való eltekintés tényét az éves pénzügyi kimutatások elfogadását megelőzően írásban az MNB felé bejelenti, csatolva annak részletes indoklását, és számszaki hatását. Az eltérés portfólió minőségre gyakorolt hatását a könyvvizsgáló a Standard ⁷ alkalmazása során figyelembe veszi és vizsgálatának eredményét beépíti a Könyvvizsgálói Különjelentésbe, mint az adott évet érintő jelentős jogszabályváltozás és annak pénzügyi

⁶ A beszámolási időszakhoz kapcsolódó éves pénzügyi kimutatások elfogadása előtti MNB felé történő bejelentés.

⁷ A vezetői körlevél 2019. április 16-i módosításakor hatályos Standard 34.1. pontja.

kimutatásokra gyakorolt hatása bemutatására vonatkozó előírásnak való megfelelés értékelését.⁸

Az IFRS 9 alkalmazásában Stage 3-ba sorolt kitétségek és nem teljesítő kitétségek viszonya

Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy ugyan az esetek többségében az IFRS 9 alkalmazásában Stage 3-ba sorolt kitétségek és a nem teljesítő kitétségre és az átstrukturált követelésre vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet [a továbbiakban: 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet] szerint nem teljesítő kitétségeknek tekintendő kitétségek halmaza megegyezik, lehetnek olyan eltérések, amelyekre az intézményeknek figyelemmel szükséges lenniük. A 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet 6. § (2) bekezdése szerinti „20%-os szabály” mellett a prudenciális szempontú minősítések ügyfélszemlélete, illetve a két rendszer szerinti átsorolások időbeli eltérése (máskor kerül át egy kitétség a nem teljesítő kitétség kategóriába, mint a 3. fázisba) is felmerülhet, mint eltérést okozó tényező.

Az MNB indokoltnak tartja, hogy az intézmény megfelelően mutassa be és dokumentálja a követelés minősítés keretében nem teljesítő kitétségként azonosított, de az IFRS 9 alkalmazásában Stage 2-ben vagy Stage 1-ben nyilvántartott kitétségeit, megadva a Stage 3 besorolástól való eltérés indokát.

A pénzügyi kimutatásokkal kapcsolatos transzparencia, továbbá vezetői kontrollok alkalmazása

Az MNB elvárja, hogy az intézmények minden olyan feltételezést, megítélést, melyet a modellek alkalmazásakor, az értékvesztés szintek és overlay-ek kiszámításakor, továbbá a jelentős hitelkockázat növekedést jelző indikátorok értékelésekor és a Stage migrációkor alkalmaztak, transzparensszerűen szerepeltessenek a pénzügyi kimutatásaikban.

Továbbá elvárt, hogy az intézmények a koronavírus világvárvány hatásainak megfelelő kezelése érdekében a döntési és kontroll mechanizmusait felülvizsgálják, különös tekintettel az értékvesztés szintek meghatározását érintő folyamatokban. Ebből következően az MNB jó gyakorlatnak tartja:

- a legmagasabb döntési szint alkalmazását,
- megfelelően részletes elemzésekkel alátámasztott dokumentációk készítését a döntési anyagokhoz,
- a számítások során alkalmazott feltételezések részletes kifejtését,
- több feltétel vizsgálata esetén hatáselemzés alapú megerősítést az alkalmazott feltételrendszer mögé.

A fentiek mellett elvárás, hogy az intézmények megfelelően szabályozzák a szakértői megítélés alapján meghozható döntéseiket, kellő részletességgel kiegészítve jelenlegi szabályzataikat.

Az MNB a vezetői körlevélben foglaltak teljesülését mind a folyamatos felügyelés, mind a helyszíni vizsgálatok során kiemelt figyelemmel fogja kísérni, annak érdekében, hogy az egyes intézményeknél az értékvesztés elszámolását tekintve ne legyenek indokolatlan mértékű eltérések a módszertanok különbözőségéből fakadóan.

Budapest, 2021. november 25.

Dr. Kandrács Csaba
a Magyar Nemzeti Bank alelnöke

⁸ A vezetői körlevél jelen bekezdése 2019. április 16-án módosításra került

Mellékletek:

- A monitoring tevékenység keretében legjobb gyakorlatként azonosított Stage 2 indikátorok
- Makrogazdasági előrejelzések, és azok paraméter adatai (korlátozott terjesztésű)

Melléklet a vezetői körlevélhez

A monitoring tevékenység keretében legjobb gyakorlatként azonosított Stage 2 indikátorok

Sor-szám	Monitoring jel	Mikro-vállalkozás	Kis- és közép-vállalkozások	Nagy-vállalat
Késedelmes adatok, inkasszó				
1	Minden esetben vizsgálni szükséges, hogy a késedelmet mi okozza, illetve az inkasszó egyszeri vagy rendszeres. Fennálló saját banki kockázatvállalásokhoz kapcsolódó tőke, kamat és egyéb fizetendő díjak késedelme	X	X	X
2	Inkasszó beérkezése a finanszírozó banknál vezetett bankszámlára	X	X	X
Cégellenőrzés során leszűrhető jelek				
3	Minden esetben vizsgálni szükséges, hogy egy újabb kötelezettségvállalás nem veszélyezteti a cég működését, illetve a késedelmet mi okozza. KHR ellenőrzés KHR státusz jelentés alapján megállapítható más banknál fennálló hitelek esetében: - új hitel felvétele - meglévő hitel késedelmi státusza (időpont, összege, rendezett-e) - meglévő hitel adósságszolgálati adatai	X	X	X
4	Minden adatban bekövetkező változást ellenőrizni szükséges, és az ügyfél részéről elvárt a bejelentési kötelezettség és a hozzá tartozó dokumentumok átadása. Az adós adataiban bekövetkező változások: - új tulajdonos van, (elvárt az új tulajdonos vizsgálata, megismerése) - változik a székhely, - cégjegyzékszám, (az ellenőrzésnek ki kell arra is terjedni, hogy a változás technikai jellegű	X	X	X

	csak, vagy egy várható felszámolást jelez pl.) - adószám			
5	Az adós életében, tevékenységében bekövetkező kedvezőtlen változások: A monitoring során ellenőrizni szükséges, hogy mi okozza a változást és az az adósságszolgálatra milyen hatással van. - a számlaforgalma lecsökken - a fő tevékenységi köre megváltozik és/vagy az abból származó cashflow nem elegendő az adósságszolgálatra - a vevőköre lecsökken	X	X	X
6	Az adós cég saját tőkéje jelentős mértékben lecsökken		X	X
Sor-szám	Monitoring jel	Mikro-vállalkozás	Kis és közép-vállalkozások	Nagy-vállalat
7	Az adós cég munkavállalóinak száma jelentősen megváltozik, csökken (ellenőrizni szükséges, hogy ezt a folyamatot mi okozza, a gazdasági környezet változása vagy pl. egy másik cégbe való "átmentés")		X	X
Kényszereljárások indulása				
8	Végrehajtás indul a cég ellen (pl. NAV)	X	X	X
Fedezetekben bekövetkező változások				
9	Nem-ingatlan projekthitel esetében a projekt nem vagy nem teljes mértékben valósul meg, és/vagy nem tudja kitermelni az adósságszolgálatot. Ingatlan projekthitel esetében az MNB ingatlan projekthitel ajánlásában foglalt Stage 2 azonosítók használata.		X	X
10	Biztosítási díj nem teljesítése (pl. 30 nap késedelem, vagy szerződés inaktívvá válása)	X	X	X
11	Fedezettségi szint negatív irányú változása, amely a gazdálkodó egység fizetőképességében (termelőeszköz értékében bekövetkező jelentős értékcsökkenés) vagy hajlandóságában (fedezetelvonás) jelentős mértékű, kedvezőtlen irányú változásra utal	X	X	X
Egyéb, monitoring során ellenőrizhető adatok				
15	Minden olyan körülmény egyedi vizsgálata, amely veszélyeztetné a pénzügyi szervezet megtérülését az adott ügyletből. Egyéb szerződéses kötelezettségvállalások (kovenánsok) Szerződésekben meghatározott egyéb kötelezettségvállalások változása.	X	X	X
16	Adatszolgáltatási fegyelem romlása Az ügyfél által nyújtott ügyfél-, ügylet-, fedezetszintű adatszolgáltatások késedelme	X	X	X
17	Ügyfél gazdálkodását negatívan érintő jogszabály változás	X	X	X

	Az ügyfelet, az ügyfél gazdálkodását, vagy az ügyfél gazdálkodásához szorosan kapcsolódó jogszabályváltozások hatásainak vizsgálata.			
18	Negatív információk megjelenése Az ügyfelet, az ügyfélcsoportot, partnereit vagy iparágat érintő sajtó információk.	X	X	X
19	Pénzügyi mutatók romlása - Negyedéves minősítés során számolt mutatók negatív irányú változása.	X	X	X
20	Ágazati kilátások kedvezőtlen irányú, jelentős mértékű változása	X	X	

**Az IFRS9 alatti értékvesztés meghatározása során alkalmazandó
makrogazdasági előrejelzések és scenárió súlyok**

(korlátozott terjesztésű)

A jelen körlevél makrogazdasági adatait tartalmazó melléklete nem nyilvános, korlátozott terjesztésű, az MNB honlapján nem kerül publikálásra, azt az MNB meghatározott időközönként, az Inflációs jelentés publikálásával egyidejűleg küldi meg közvetlenül az érintett intézményeknek.